

Rozbor díla: Jaroslav Hašek – Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války

Umělecký text

Analýza uměleckého textu

- Literární druh – epika
- Literární forma – próza
- Literární žánr – humoristický román
- Téma díla – nesmyslnost války a výsměch jí
- Motivy díla – válka, vlastenectví, lidská hloupost, armáda
- Časoprostor – 1. světová válka; České Budějovice, Praha
- Zasazení výňatku do kontextu díla – **děj:**

Začátek

Po atentátu na Františka Ferdinanda d'Este se Švejk v hostinci baví o tom, že brzy vypukne válka. Je za to zatčen a umístěn do léčebny pro choromyslné. Nějakou dobu pracuje jako vojenský sluha pro nadporučíka Lukáše, který je mezi ostatními známý svými milostnými aférami.

1/3 (první třetina)

Když opravdu dojde k začátku války, Švejk samozřejmě musí narukovat, a dostává se i s nadporučíkem Lukášem k 91. pěšímu pluku do Českých Budějovic. Poté, co ve vlaku zatáhl za záchrannou brzdu, je z něj vyloučen a on musí zbytek dojít pěšky, přičemž zabloudí. K jeho pluku jej dovede četník, který ho považuje za zběha.

Polovina

U pluku se Švejk postupně seznamuje s mnoha dalšími postavami knihy, jako je účetní šikovatel Vaněk, kuchař okultista Jurajda, jednoroční dobrovolník Marek nebo sapér Vodička. Pluk je brzy přemístěn na frontu a Švejk se tak dostává na rakousko-uherské pomezí.

3/3 (třetí třetina)

Po dobrodružství ve městě Királyhídy se 91. pěší pluk přesouvá k Haliči na ruskou frontu. Pout' přes Uhry je v knize popsána velmi detailně a autor zde výrazně promítá své názory o nesmyslnosti války. Utahuje si zde také z hlouposti vojenských velitelů.

Konec

Švejk u rybníka potkává ruského zajatce, který se ho lekne a nahý uteče. Švejk si bere jeho uniformu, ale je v ní spatřen maďarskými vojáky a upadne tak omylem do rakouského zajetí. Je odsouzen k trestu smrti, ale naštěstí se celá situace vyřeší a dobře dopadne.

- Kompoziční výstavba – chronologická, román rozdělen na 4 díly
- Vypravěč – er-forma
- Charakteristika postav
 - **Josef Švejk**: prostoduchý dobrák, vždy je nad věcí a nezdary překonává s úsměvem, čímž irituje okolí, má odpor vůči válce, se všemi si rád povídá, je mazaný a nic ho nevyvede z míry
 - **nadporučík Lukáš**: má slabost pro ženy a milostné aféry, je přímý, zásadový a velmi vypočítavý
 - **paní Müllerová**: starší dáma, Švejkova hospodyně
 - **feldkurát Katz**: alkoholik, armádní kněz, je věčně zadlužený
- Jazykové prostředky – srozumitelný jazyk, ironický humor, vojenský argot
- Typy promluv – dialogy, pásma vypravěče
- Tropý a figury – ironie, přirovnání, *podle ukázky*

Literárně-historický kontext

- Zařazení autora do literární(ho)
 - období – 1. polovina 20. století
 - skupiny – humoristé
 - směru – humorismus
- Další díla od autora – *Galerie Karikatur*, *Dva tucty povídek*
- Další podobní představitelé
 - **Zdeněk Svěrák** – *Dobytí Severního pólu Čechem Karlem Němcem*
 - **Karel Poláček** – *Bylo nás pět*
 - **Zdeněk Jirotka** – *Saturnin*